

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/9224,Seminarium-Swiat-totalitarny-przedstawiony-komunizm-w-literaturze-i-filmie-zglos.html>
03.04.2026, 14:48

Seminarium „Świat totalitarny przedstawiony - komunizm w literaturze i filmie” (zgłoszenia do 2 października 2014)

Przystanek Historia – Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki zaprasza na seminarium „Świat totalitarny przedstawiony – komunizm w literaturze i filmie”. Zajęcia w formie konwersatoriów przeznaczone są dla nauczycieli przedmiotów humanistycznych (zwłaszcza historii, WOS i języka polskiego) oraz studentów. Uczestnicy wraz z prowadzącym będą próbowali wydobyć z tekstów kultury (powieści, wierszy, esejów, nowel i filmów) to, co we wrażliwości artystów przetrwało jako esencja totalitaryzmu w jego komunistycznym wydaniu.

Podczas spotkań uczestnicy skonfrontują się m. in. z tekstami Sołżenicyna, Szałamowa, Achmatowej, Miłosza, Herberta, Tyrmanda, Bułhakowa, Zoszczenki, Bukowskiego czy Babla, filmami Kutza, Wajdy, Michałkova, Abuładze i innych, a także dokumentami – zarówno filmowymi, jak i literackimi.

Zajęcia odbywają się raz w miesiącu, od października 2014 r. do maja 2015 r. o godzinie 17.30 i są bezpłatne.

Nauczyciele otrzymają zaświadczenia o formie ukończenia doskonalenia zawodowego.

Prowadzenie: dr Łukasz Michalski

Miejsce: Przystanek Historia Centrum Edukacyjne IPN im. Janusza Kurtyki, Warszawa, ul. Marszałkowska 21/25

Kontakt i zgłoszenia (**do 2 października**):

Wiesława Młynarczyk – wieslawa.mlynarczyk@ipn.gov.pl

PROGRAM ZAJĘĆ

9.10.2014

Literatura i film jako podstawy analizy totalitaryzmu. Podejście antropologiczne i historyczne. Komunizm jako projekt zbrodniczej przemiany człowieka i społeczeństwa. Teksty: *Czarna księga komunizmu*, Hanna Arendt „The Origins of Totalitarianism”, Lektura na następne zajęcia: Tom I „Archipelagu Gułag” Sołżenicyna, „Dziennik 1954” Leopolda Tyrmanda, „Konarmia” Izaaka Babla.

20.11.2014

Jak do tego doszło? Co jest istotą zmiany? – Sołżenicyn, Tyrmand, Babel
Lektura na następne zajęcia: Wałam Szalamow „Opowiadania Kołymskie”, Wybrane fragmenty „Archipelagu Gułag” Sołżenicyna, wiersze Beaty Obertyńskiej i Kazimierza Wierzyńskiego.

11.12.2014

Terror i zło absolutne, jako doświadczenie pospolite. Struktura przemiany.
Lektury na następne troje zajęć: „Mistrz i Małgorzata” Michaiła Bułhakowa, wiersze Zbigniewa Herberta, film „Pokuta” Tengiza Abuładze; „Ciemność w południe” Arthura Koestlera, „Ciemności kryją ziemię” Jerzego Andrzejewskiego.

15.01.2015

Projekcja „Pokuty” Tengiza Abuładze. Dyskusja

12.02.2015

Przemiana – przejście w nowego człowieka.

12.03.2015

Po przemianie – nowy człowiek w nowym antyspołeczeństwie
Lektury na następne zajęcia: Leopold Tyrmand „Życie towarzyskie i uczuciowe”, Jacek Trznadel „Hańba domowa”, Aleksander Zinowiew „Homo Sovieticus”, wiersze Zbigniewa Herberta i Kazimierza Wierzyńskiego

9.04.2015

Zdrada klerków – dekapitacja narodu jako spoiwo przemiany.
Lektury na następne zajęcia: Władimir Bukowski „I powraca wiatr”, Aleksander Sołżenicyn ostatni tom „Archipelagu Gułag”, Nadieżda Mandelsztam „Nadzieja w beznadziejności”.

14.05.2015

„Miasto w sobie” – nadzieja na odrodzenie.
Na następne zajęcia: „Człowiek z żelaza” Andrzeja Wajdy.

11.06.2015

Projekcja filmu, podsumowanie pierwszego roku zajęć.

Uwaga!

Prowadzący zastrzega sobie prawo do zmiany kolejności i zakresu tekstów oraz uzupełnienia o filmy.